

“opinionway

dla

ifp instytut
finansów
publicznych

Przejrzystość finansów publicznych w Polsce w kontekście planowanego uruchomienia Centralnego Rejestru Umów (CRU)

Raport z badania ilościowego realizowanego w partnerstwie z agencją badawczą
OpinionWay Polska, na zlecenie Instytutu Finansów Publicznych

ESOMAR²⁴
Corporate

fot. Canva.com

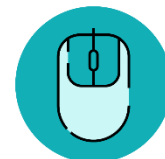

Informacje o badaniu

Badanie zostało zrealizowane na próbie **1171** dorosłych Polek i Polaków (w wieku co najmniej 18 lat).

Próba reprezentatywna dla populacji Polski (18+) pod względem kluczowych cech demograficznych: płci, wieku oraz wielkości miejscowości zamieszkania (dane ważone).

Badanie zostało zrealizowane metodą **CAWI** (Computer Assisted Web Interview); czyli poprzez ankietę internetową do samodzielnego wypełnienia przez respondenta.

Badanie było realizowane w terminie:
20.11.2024 r. – 27.11.2024 r.

Prosimy o zawarcie następującej informacji we wszystkich publikacjach i przedrukach powołujących się na wyniki niniejszego badania:

« Badanie zrealizowane w partnerstwie z agencją badawczą OpinionWay Polska, na zlecenie Instytutu Finansów Publicznych »

Podsumowanie | 1/3

Polacy raczej nie mają zaufania do sposobu zarządzania środkami publicznymi w naszym kraju. Mając do dyspozycji skalę 0-10, Polacy średnio oceniają swoje zaufanie w tym obszarze 4.3 (czyli poniżej środka skali). Trzeba jednak zwrócić uwagę, że odsetek tych, którzy zdecydowanie wyrażają brak zaufania (0-2) jest dwukrotnie wyższy niż odsetek osób wyrażających zaufanie (8-10) do właściwego sposobu zarządzania środkami publicznymi (30% vs 15%). **Z badania wynika też, że co 5 obywatel w ogóle nie ma zaufania dla sposobu zarządzania finansami publicznymi w Polsce.** W pytaniu „Na ile ufasz, że w Polsce środki publiczne (pieniądze z podatków i składek od obywateli) są wydawane w sposób celowy i oszczędny, czyli w sposób przynoszący najlepsze rezultaty?“, aż 20% dało ocenę „0” w skali od 0-10.

Polki i Polacy lepiej oceniają przejrzystość lokalnych niż centralnych finansów publicznych. Oceny odnoszące się do poziomu lokalnego grawitują wokół środka skali (średnia 5.1), a odsetki skrajnie pozytywnych i negatywnych wskazań są zbliżone. W przypadku poziomu centralnego – przejrzystość wydatków została oceniona nieco poniżej środka skali (4.4) i – podobnie, jak w przypadku zaufania do zarządzania środkami publicznymi - odsetek wskazań skrajnie negatywnych (0-2) jest niemal dwukrotnie wyższy (28% vs 16%) od odsetka wskazań skrajnie pozytywnych (8-10).

Polacy powszechnie deklarują potrzebę jawności finansów publicznych (97%). Dodatkowo, aż 9 z 10 (89%) Polaków i Polek byłoby osobiście zainteresowanych wglądem w faktury i umowy zawierane przez jednostki publiczne, ministerstwa, urzędy i samorządy. **Polki i Polacy optymistycznie podchodzą do idei Centralnego Rejestru Umów** – powszechnie wierząc, że wprowadzenie tego systemu zwiększy przejrzystość finansów i umów zawieranych w naszym kraju (91%). Ponad połowa badanych (51%) oczekiwałaby, że w Rejestrze pojawią się wszystkie umowy, niezależnie od ich progu finansowego; a wg 60% próg finansowy rejestrowanych umów nie powinien przekraczać 1 000 zł. **Za progiem niższym niż zaproponowany przez Ministerstwo Finansów (10 000 zł) optuje aż 86% badanych.**

Polki i Polacy powszechnie uważają, że przejrzystość umów i wydatków z nimi związanych ma korzystne efekty i wpływa na wzrost zaufania obywateli do władz centralnych (94%) oraz lokalnych (93%). Badani chętnie podzielają też opinie, że wprowadzenie Centralnego Rejestru Umów ograniczy w Polsce korupcję (86%); przy czym w porównaniu z wątkiem zaufania do władz, tu więcej osób pozostaje sceptycznych co do pozytywnych efektów CRU (16%).

Podsumowanie | 2/3

Największe różnice w opiniach na temat jawności finansów publicznych pojawiają się na linii sympatii politycznych oraz sytuacji ekonomicznej.

Wyborcy KO lepiej niż ogół Polaków oceniają zarządzanie środkami publicznymi oraz ich przejrzystość. Niemalże bez wyjątku wierzą w pozytywny wpływ CRU na przejrzystość finansów publicznych oraz w to, że przejrzystość finansów publicznych zwiększa zaufanie obywateli do rządu.

Wyborcy Konfederacji częściej niż ogół społeczeństwa nie mają zaufania do zarządzania środkami publicznymi przez rząd, gorzej oceniają też obecną przejrzystość finansów publicznych – zarówno na poziomie lokalnym i centralnym. Rządziej wierzą również w pozytywny wpływ wprowadzenie CRU na ograniczenie korupcji.

Wyborcy PiS gorzej niż ogół Polaków oceniają aktualny poziom przejrzystości finansów publicznych. Rządziej wierzą też, że przejrzystość umów wpłynie na wzrost zaufania obywateli do rządu.

Osoby **zmagające się z trudnościami finansowymi** rządziej niż ogół Polaków ufają, że środki publiczne są odpowiednio zarządzane, gorzej oceniają też aktualny poziom przejrzystości finansów publicznych (lokalnie i centralnie). W tej grupie, dwukrotnie częściej niż w ogóle społeczeństwa, ujawnia się przekonanie, że CRU nie zwiększy przejrzystości finansów publicznych. Jednocześnie, aż 2/3 przedstawicieli tej grupy optowałoby za rejestrowaniem wszystkich umów, niezależnie od ich kwot. W porównaniu z ogółem społeczeństwa, wśród osób w gorszej sytuacji finansowej, jest dwukrotnie więcej takich, które nie łączą przejrzystości finansów publicznych ze wzrostem zaufania do władz lokalnych.

Osoby **w dobrej sytuacji finansowej** rządziej oceniały negatywnie aktualny poziom przejrzystości finansów publicznych (na obu poziomach).

Pewne różnice w stosunku do finansów publicznych i CRU zaobserwowaliśmy także w różnych grupach demograficznych.

Młodzi dorośli (18-29) najrzadziej pozytywnie oceniają aktualny poziom przejrzystości finansów publicznych. Dwukrotnie rzadziej niż ogół Polaków wierzą w pozytywny wpływ CRU na przejrzystość wydatków i umów zawieranych w naszym kraju.

30-latkowie nieco częściej niż ogół Polaków nie uważają aby była potrzeba jawności umów i faktur dotyczących środków publicznych. Dodatkowo, zdecydowanie rzadziej podzielali oni zdanie, że przejrzystość umów pozytywnie wpływa na zaufanie obywateli do rządu oraz, że CRU ograniczy korupcję.

Seniorzy (60+), to grupa, która, obok wyborców KO, najmocniej wierzy w pozytywny wpływ CRU na zwiększenie przejrzystości finansów publicznych. Dodatkowo, najmocniej wierzą w to, że CRU wpłynie na ograniczenie korupcji.

Kobiety relatywnie częściej oczekiwałyby rejestrowania w CRU wszystkich umów, niezależnie od kwoty.

Mężczyźni – przeciwnie – częściej wskazywali konkretny próg finansowy.

Osoby z **podstawowym lub zawodowym wykształceniem** wyraźnie częściej oczekiwałyby rejestrowania w CRU wszystkich umów, niezależnie od kwoty. Jednocześnie, zdecydowanie rzadziej podzielali oni zdanie, że przejrzystość umów pozytywnie wpływa na zaufanie obywateli do rządu.

Osoby z wyższym wykształceniem częściej niż ogół Polaków optowały za określeniem konkretnego progu finansowego dla umów rejestrowanych w CRU.

Podobnie **mieszkańcy dużych miast** – rzadziej wskazywali na potrzebę rejestrowania wszystkich umów, a częściej proponowali dla CRU konkretny próg finansowy.

Szczegółowe wyniki

Poziom zaufania do zarządzania środkami publicznymi

Q1. Na ile ufa Pan/Pani, że w Polsce środki publiczne (pieniądze z podatków i składek od obywateli) są wydawane w sposób celowy i oszczędny, czyli w sposób przynoszący najlepsze rezultaty?

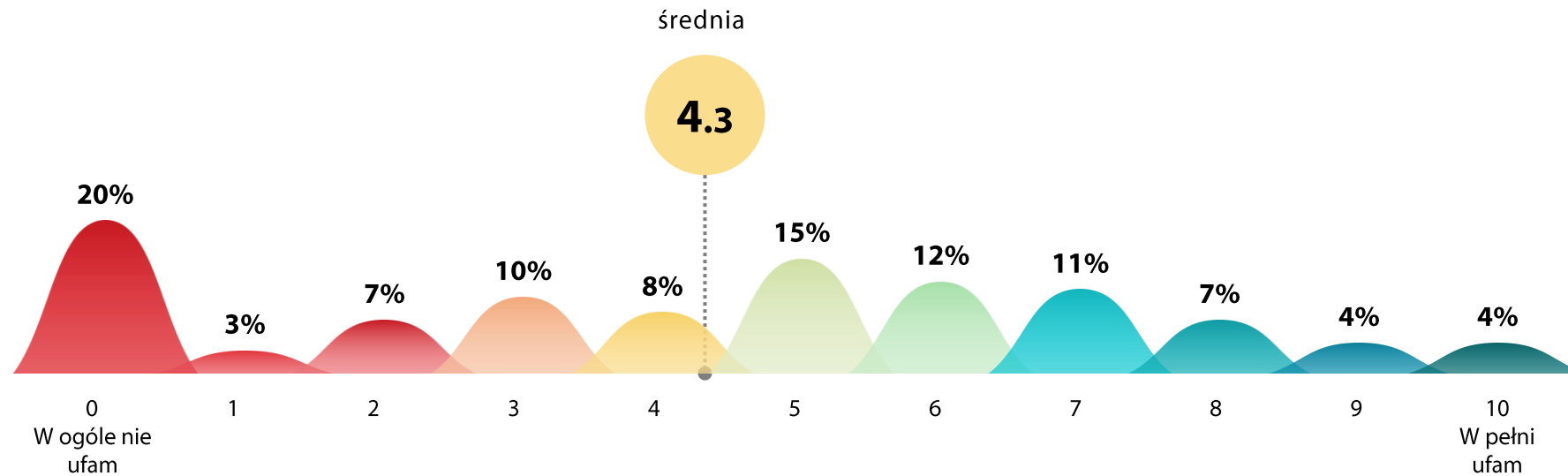
Podstawa procentowania: badani, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie, N=1109; odpowiedzi: nie wiem/ nie mam zdania/ trudno powiedzieć N=62 | jedna możliwa odpowiedź.

▲ ▼ wynik top3boxes/bottom3boxes istotnie wyższy / niższy w danej grupie vs total (0,95)

- ▲ zła sytuacja finansowa (45%)
- ▲ wyborcy Konfederacji (42%)
- ▼ dobra sytuacja finansowa (22%)
- ▼ wyborcy KO (16%)

30%
bottom3boxes

▲ wyborcy KO (21%)
15%
top3boxes

Ocena przejrzystości finansów publicznych | poziom centralny

Q2. Jak ocenia Pan/Pani aktualny poziom przejrzystości finansów publicznych w Polsce, na poziomie centralnym?

Podstawa procentowania: badani, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie, N=1075; odpowiedzi: nie wiem/ nie mam zdania/ trudno powiedzieć N=96 | jedna możliwa odpowiedź.

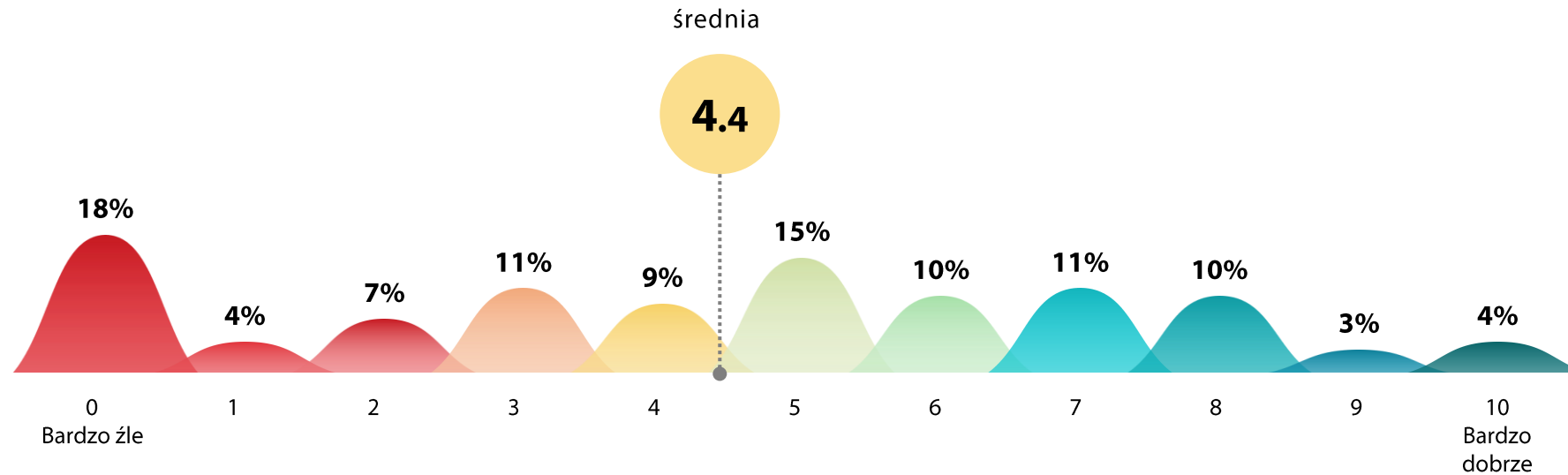
▲ ▼ wynik top3boxes/bottom3boxes istotnie wyższy / niższy w danej grupie vs total (0,95)

- ▲ zła sytuacja finansowa (40%)
- ▲ wyborcy Konfederacji (42%)
- ▲ wyborcy PiS (35%)
- ▼ dobra sytuacja finansowa (22%)
- ▼ wyborcy KO (14%)

- ▲ wyborcy KO (27%)
- ▼ 18-29 lat (8%)

28%
bottom3boxes

16%
top3boxes

Ocena przejrzystości finansów publicznych | poziom lokalny

Q3. Jak ocenia Pan/Pani aktualny poziom przejrzystości finansów publicznych w samorządzie lokalnym, w miejscu Pana/ Pani zamieszkania?

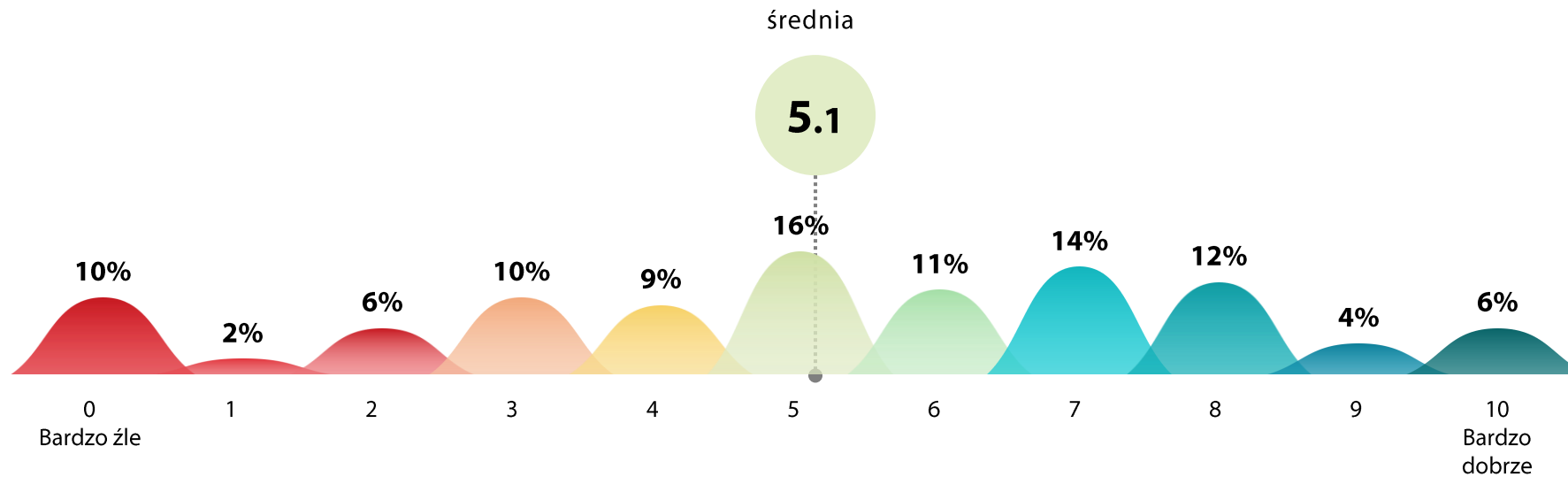
Podstawa procentowania: badani, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie, N=1059; odpowiedzi: nie wiem/ nie mam zdania/ trudno powiedzieć N=112 | jedna możliwa odpowiedź.

▲ ▼ wynik top3boxes/bottom3boxes istotnie wyższy / niższy w danej grupie vs total (0,95)

- ▲ zła sytuacja finansowa (37%)
- ▲ wyborcy Konfederacji (30%)
- ▼ dobra sytuacja finansowa (12%)
- ▼ wyborcy KO (11%)

22%
bottom3boxes

▲ wyborcy KO (30%)
19%
top3boxes

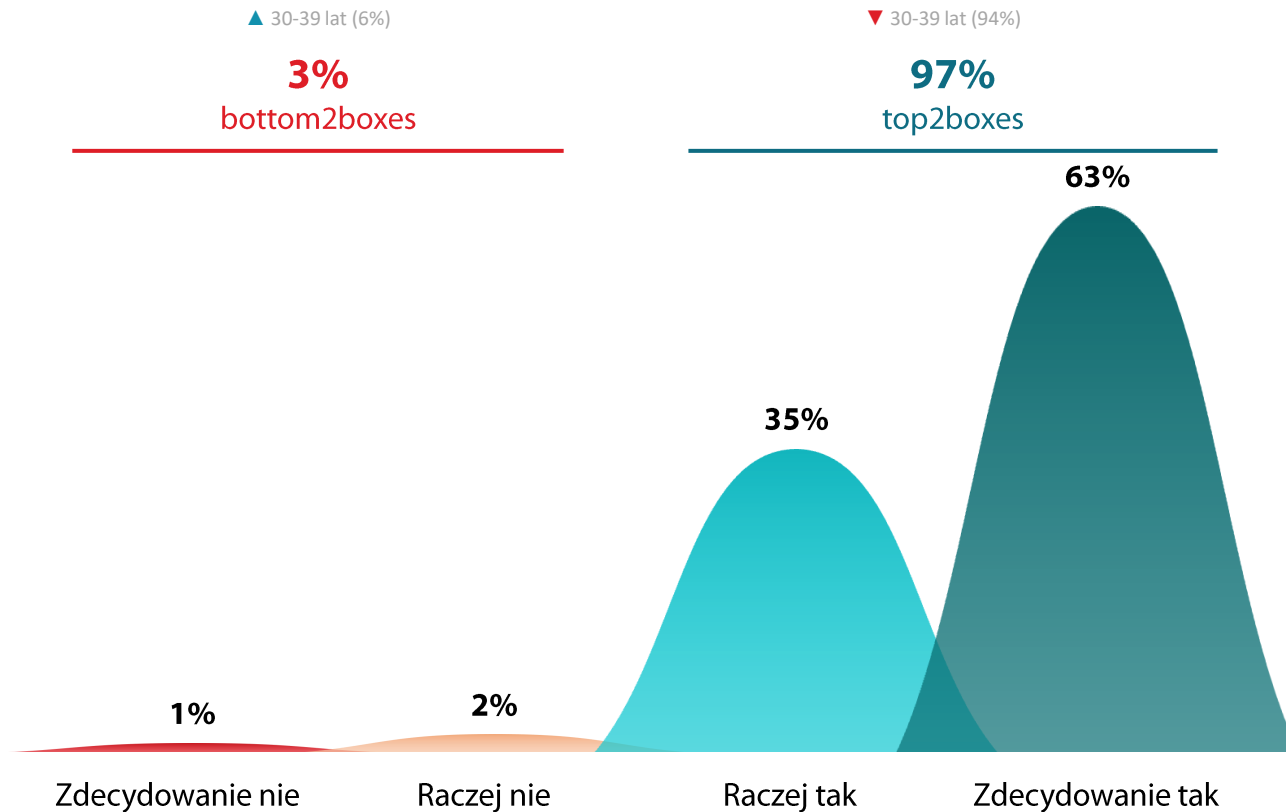
Opinie dotyczące jawności umów zawieranych przez jednostki publiczne

1 stycznia 2026 roku Ministerstwo Finansów ma finalnie uruchomić Centralny Rejestr Umów (CRU), czyli system informatyczny dostępny dla każdego obywatela. W Centralnym Rejestrze Umów mają znaleźć się podstawowe informacje o umowach na wydatki w jednostkach sektora finansów publicznych. Takie systemy istnieją już w innych państwach Unii Europejskiej i w niektórych samorządach w Polsce.

Q4. Czy faktury oraz umowy zawierane przez wszelkie jednostki publiczne, ministerstwa, urzędy, samorzady, powinny być dla obywateli jawne?

Podstawa procentowania: badani, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie, N=1043; odpowiedzi: nie wiem/ nie mam zdania/ trudno powiedzieć N=128 | jedna możliwa odpowiedź.

▲ ▼ wynik top2boxes/bottom2boxes istotnie wyższy / niższy w danej grupie vs total (0,95)

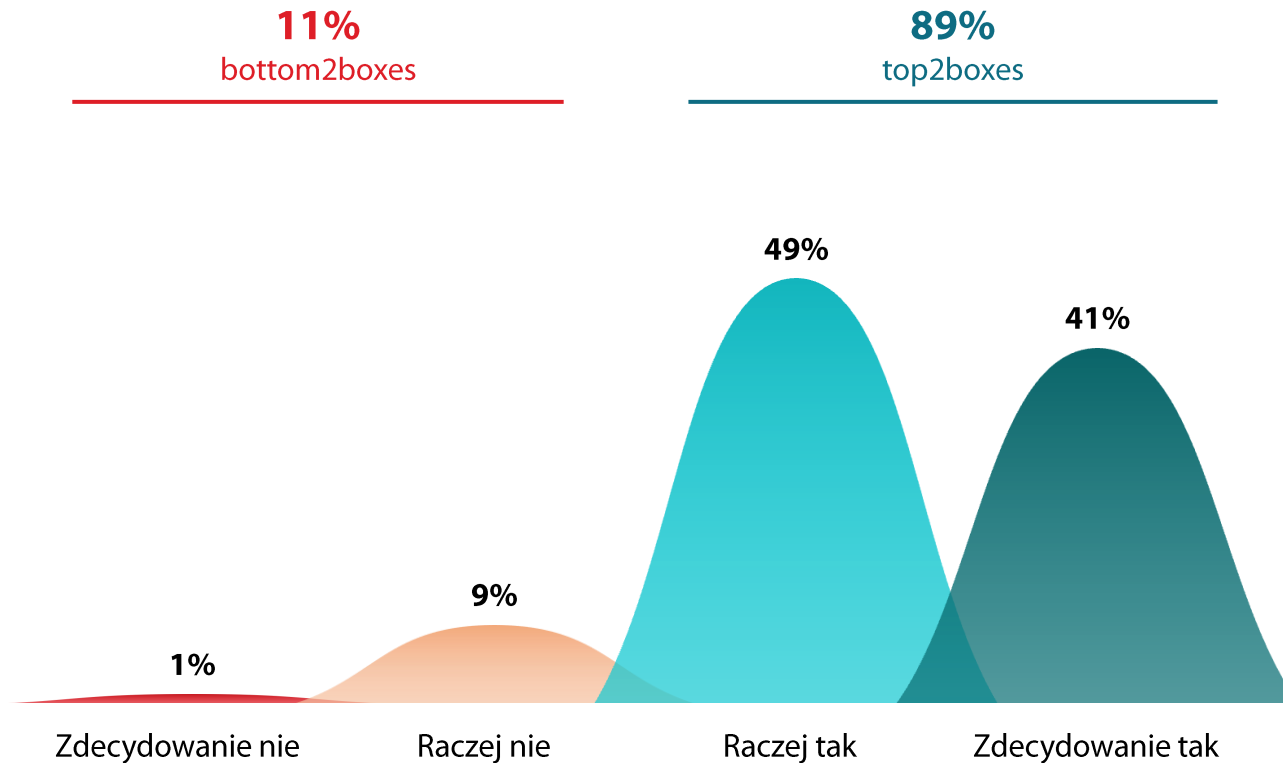

Zainteresowanie wglądem w faktury, umowy zawierane przez jednostki publiczne

Q5. Czy byłby Pan / byłaby Pani osobiście zainteresowany/a wglądem w faktury, umowy zawierane przez jednostki publiczne, ministerstwa, urzędy, samorządy?

Podstawa procentowania: badani, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie, N=953; odpowiedzi: nie wiem/ nie mam zdania/ trudno powiedzieć N=218 | jedna możliwa odpowiedź.

▲ ▼ wynik top2boxes/bottom2boxes istotnie wyższy / niższy w danej grupie vs total (0,95)

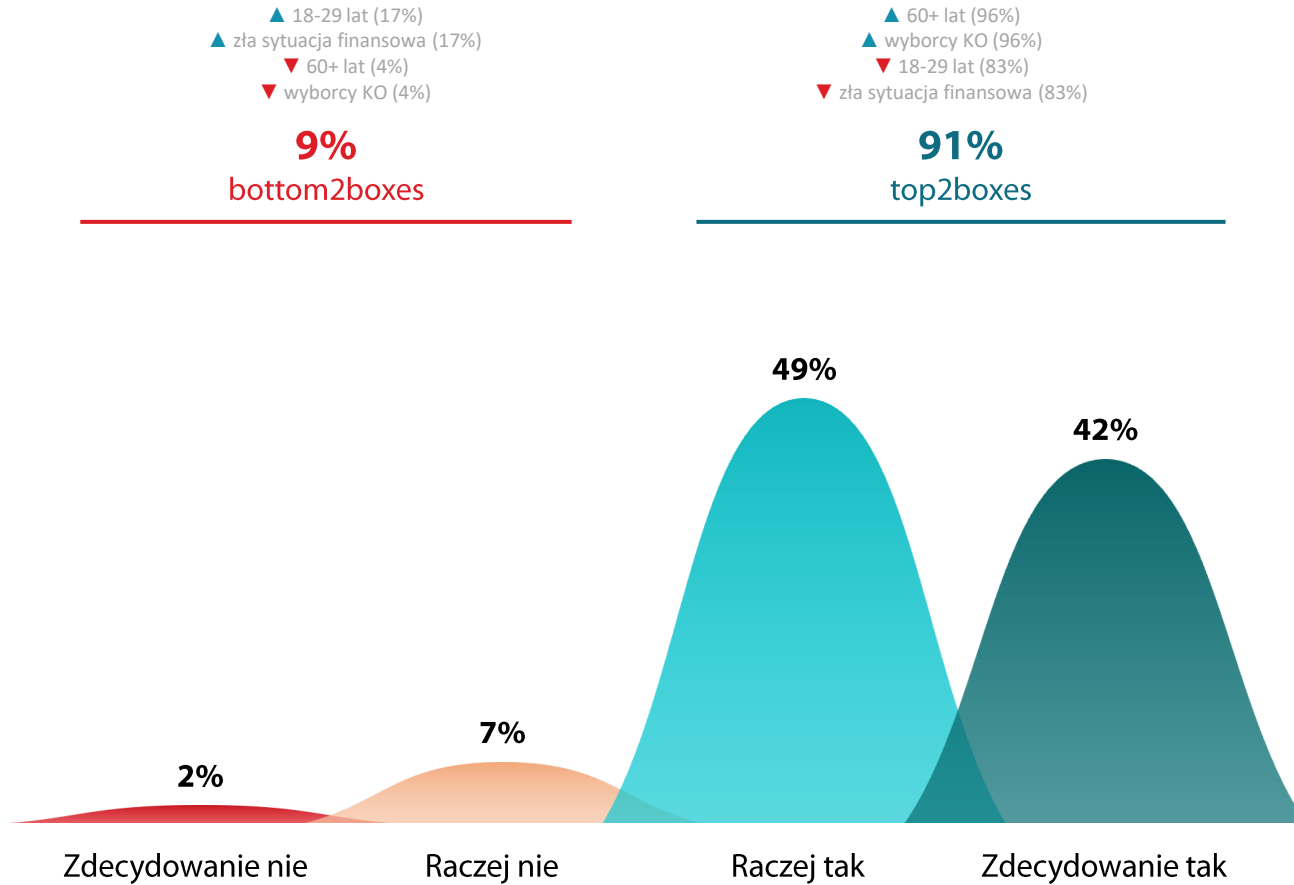

Postrzegany wpływ CRU na zwiększenie przejrzystości finansów publicznych

Q6. Czy uważa Pan/Pani, że Centralny Rejestr Umów zwiększy przejrzystość wydatków oraz umów zawieranych w naszym kraju?

Podstawa procentowania: badani, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie, N=980; odpowiedzi: nie wiem/ nie mam zdania/ trudno powiedzieć N=191 | jedna możliwa odpowiedź.

▲ ▼ wynik top2boxes/bottom2boxes istotnie wyższy / niższy w danej grupie vs total (0,95)

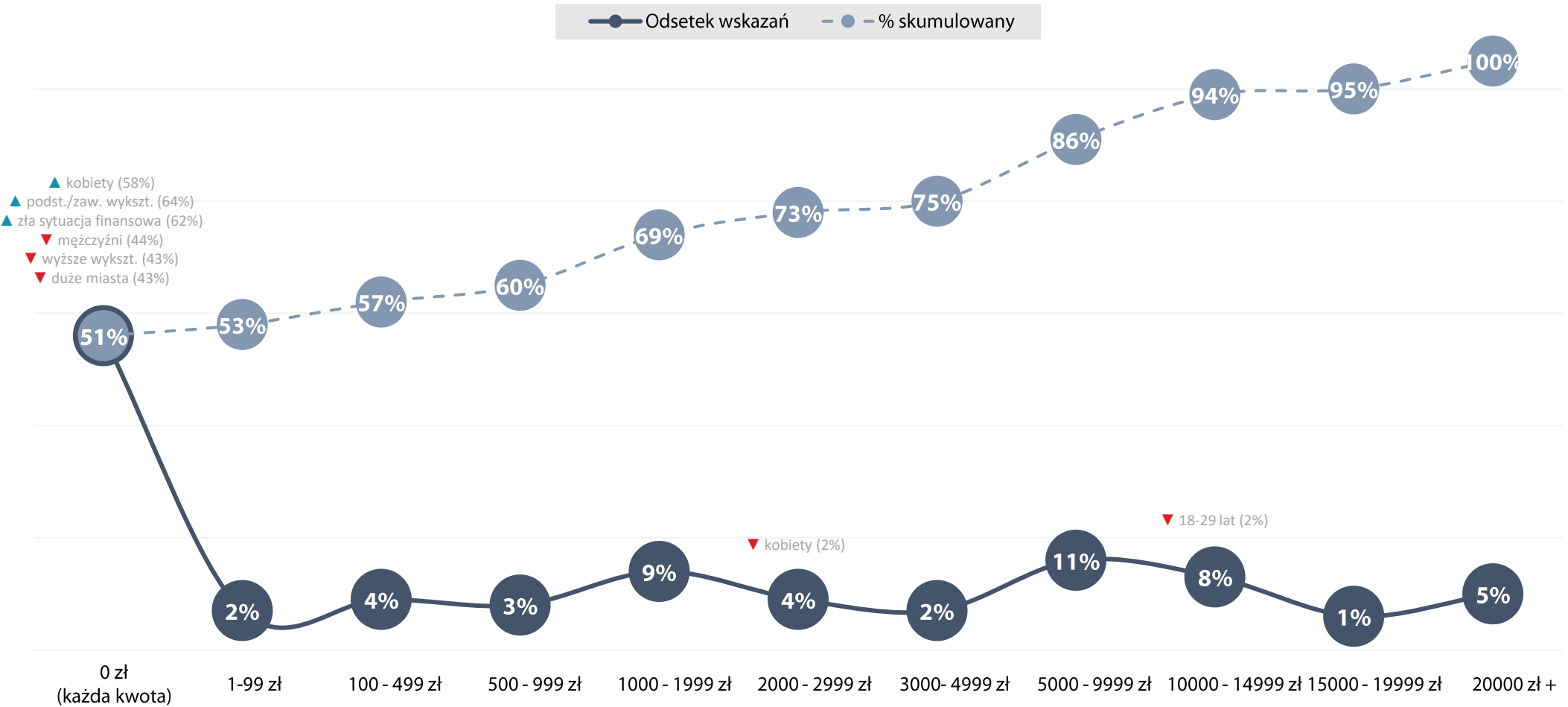

Próg rejestracji umów w CRU z perspektywy Polaków

Q7. Ile według Pana/Pani powinien wynosić próg finansowy obowiązkowego pokazywania umów w centralnym rejestrze? Proszę wpisać kwotę w złotych, od której, Pana/Pani zdaniem, powinny być widoczne umowy w Centralnym Rejestrze Umów.

Podstawa procentowania: badani, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie, N=847; odpowiedzi: nie wiem/ nie mam zdania/ trudno powiedzieć N=324 | jedna możliwa odpowiedź.

▲ ▼ wynik istotnie wyższy / niższy w danej grupie vs total (0,95)

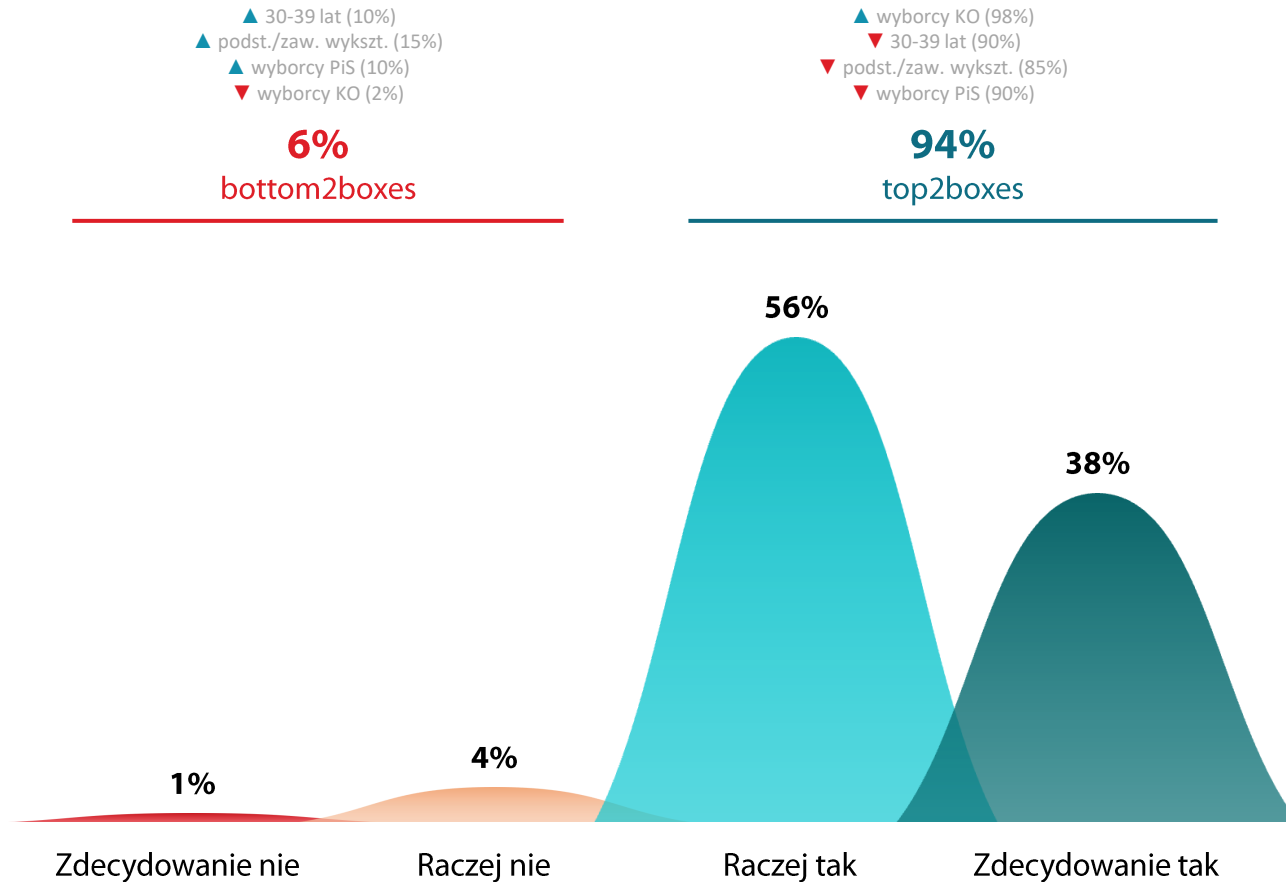

Wpływ przejrzystości finansów publicznych na zaufanie do władz | poziom centralny

Q8. Czy uważa Pan/Pani, że przejrzystość umów zawieranych przez rząd na poziomie centralnym oraz wydatków z nimi związanych wpływa na wzrost zaufania obywateli do rządu?

Podstawa procentowania: badani, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie, N=983; odpowiedzi: nie wiem/ nie mam zdania/ trudno powiedzieć N=188 | jedna możliwa odpowiedź.

▲ ▼ wynik top2boxes/bottom2boxes istotnie wyższy / niższy w danej grupie vs total (0,95)

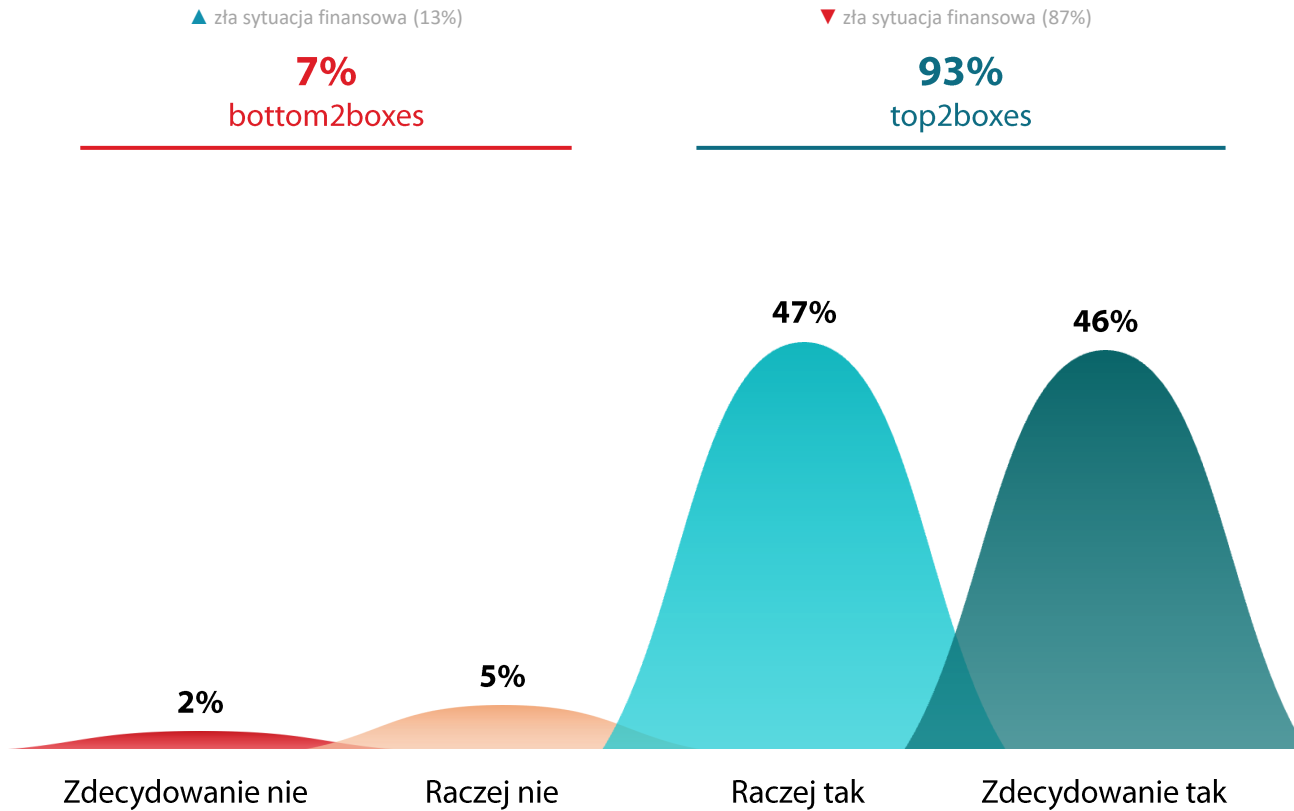

“ Wpływ przejrzystości finansów publicznych na zaufanie do władz | poziom lokalny

Q9. Czy uważa Pan/Pani, że przejrzystość umów zawieranych przez samorządy lokalne oraz wydatków z nimi związanych wpływa na wzrost zaufania obywateli do władz lokalnych?

Podstawa procentowania: badani, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie, N=1016; odpowiedzi: nie wiem/ nie mam zdania/ trudno powiedzieć N=155 | jedna możliwa odpowiedź.

▲ ▼ wynik top2boxes/bottom2boxes istotnie wyższy / niższy w danej grupie vs total (0,95)

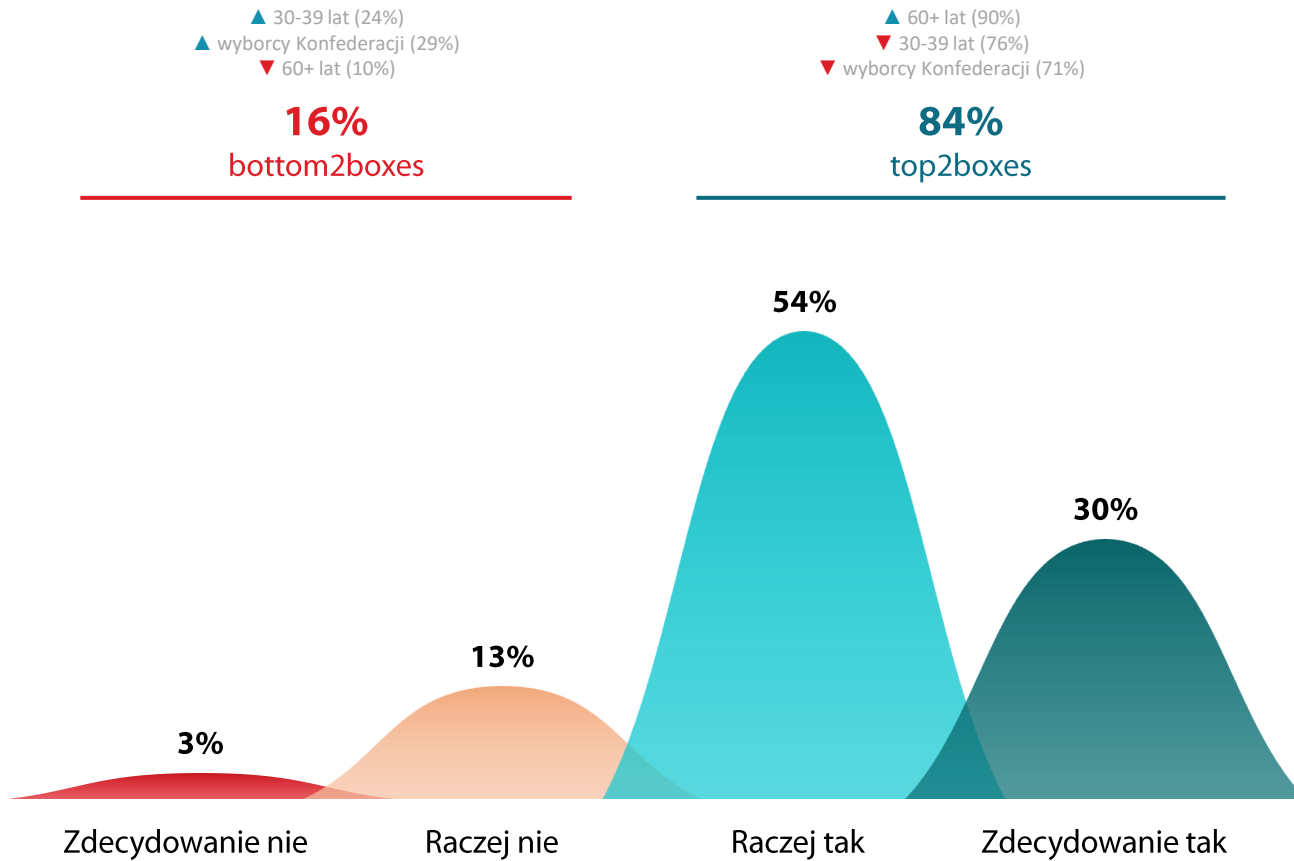

Wpływ CRU na ograniczenie korupcji

Q10. Czy uważa Pan/Pani, że wprowadzenie Centralnego Rejestru Umów ograniczy korupcję?

Podstawa procentowania: badani, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie, N=869; odpowiedzi: nie wiem/ nie mam zdania/ trudno powiedzieć N=302 | jedna możliwa odpowiedź.

POZOSTAŃMY W KONTAKCIE!

www.opinion-way.pl

“opinionway

Polna Corner
ul. Waryńskiego 3A
00-645 WARSZAWA

*Paryż
Warszawa
Kasablanka
Algier
Abidżan*

Kontakt

Aleksandra Smoter

Senior Research Manager
asmoter@opinion-way.com
+48 799 048 680

Piotr Sztabiński

Business Development Director
psztabinski@opinion-way.com
+48 505 464 905

Instytut Finansów Publicznych jest niezależnym ośrodkiem ekspercko-analitycznym zajmującym się finansami publicznymi. Raporty, analizy, publikacje oraz wydarzenia Instytutu znajdują się na stronie www.ifp.org.pl.

POZOSTAŃMY W KONTAKCIE!

ifp instytut
finansów
publicznych

ul. Tyniecka 12/2/3
02-630 Warszawa

Kontakt

Patrycja Satora

Wiceprezeska Zarządu
patrycja.satora@ifp.org.pl
+48 500 494 173

Marcin Grygo

Młodszy Analityk
Koordynator projektu #TAKdlaCRU
marcin.grygo@ifp.org.pl
+48 530 117 737